

Nopeiden osaamistarpeiden verkosto

Tuulivoima-alan verkoston 5. työpaja 6.9.2024
Klo 8.30–10.30

Aamupäivän ohjelma

- 8.30 **Avaus ja kierros nykytilanteesta**
- 8.40 **Tilannekatsaus toteutuneisiin asioihin sekä ratkaisemattomat haasteet**
- 9.15 **Toimintamalli positiivisten äkillisten rakennemuutosten osaamistarpeisiin**
- 9.45 **Keskustelu, palaute**
- 10.30 **Päätös**

Selvitys- ja kehityshankkeen aikataulu

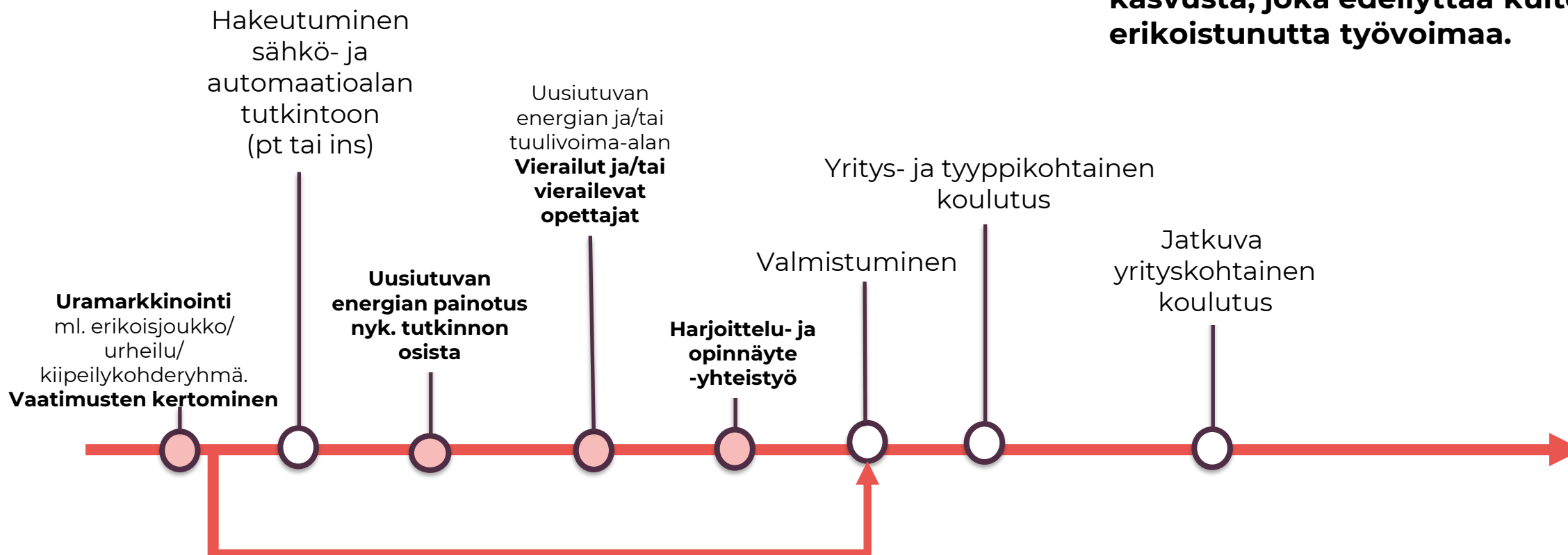
Yhteistyöverkoston suunnitelma

Kokous	Teema/ongelma	Painopiste	Tulos
7.2.	Kick off Selvityksen tulosten esittely Ratkaistavien koulutustapojen määrittely Tavoitteen määrittely, mittarointi ja seuranta		Rehellinen tilannekuva ja konkreettiset ongelmat
15.3.	Lyhytkestoiset koulutusmallit, hakeva toiminta - alueellinen kohtaanto - kiinnostusta herättävät tutkintosisällöt - yritysten ja oppilaitosten yhteistyö	Ammatillinen koulutus	
24.4.	Työn ohessa tehtävät koulutusmuodot Yritys- ja konsultointitoiminta	Korkeakoulutus	
14.6.	Rahoitus sekä alueellisen dynamiikan vahvistaminen Toimintamallissa kuvataan, minkälaisia koulutuspalveluiden rahoitusinstrumentteja tulisi hyödyntää positiivisissa äkillisen rakennemuutoksen tilanteissa.		
6.9.	Tuulivoima-alan koulutustarpeiden ennakointi ja tulevaisuuden toimintamalli	Ennakointi ja koulutusjärjestelmän toimintakyky	Rehellinen tilannekuva ja ratkaisut

Lupaamme
tuulivoima-alalle
kolme selkeää ja toimivaa
koulutustapaa.

Tuulivoima-asentaja

Tuulivoima-asentaja on esimerkki PosÄRM-tilanteen tuottamasta pitkäjänteisestä työllisyyden kasvusta, joka edellyttää kuitenkin erikoistunutta työvoimaa.

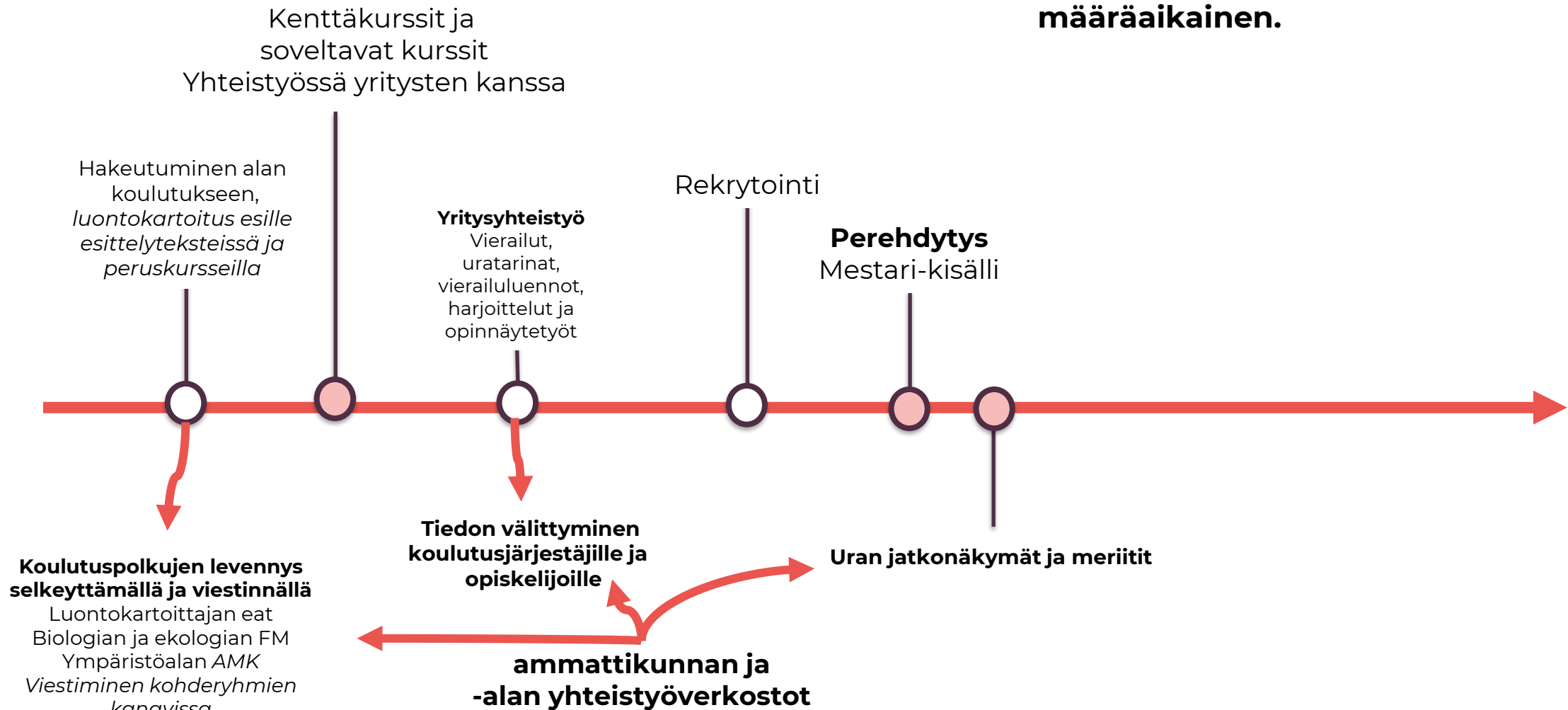

Uusiutuvaan energiaan liittyviä tutkinnon osia jatkuvan oppimisen tarjontana
Sähkö- ja automaatioalan pt oppisopimuksella

Sähköalan pätevyyden tuottavat opinnot kone- ja automaatiotekniikan pt:n suorittaneille, jos sääntely mahdollistaa

Luontokartoittaja

Luontokartoittaja on esimerkki posÄRM-tilanteen pullonkaula-ammattista, jonka tarpeen kasvun ennakoidaan olevan juuri tässä kontekstissa kuitenkin määräaikainen.

Hankekehittäjät ja muut korkeakoulutetut hanketoimijat

Hankekehittäjä on esimerkki PosÄRM-tilanteen tuottamasta työvoimatarpeesta, joka on mahdollista täyttää hyvin erilaisin taustoin, mutta jota lyhytkestoinen koulutus/opintojaksot tukevat

Edellisessä pajassa tunnistettiin monta keskeistä kipupistettä

» Lyhytkestoinen koulutus korkeakouluissa

- Yksilöä ja koulutuksen järjestäjää **haastaa pitkäjänteisen suunnittelun puuttuminen**. Elämä ja esimerkiksi kouluttajaresurssit eivät aina ehdi reagoida nopeasti käynnistettyyn lyhytkestoiseen koulutukseen. Suunnittelua ja aikaa kaivataan myös yrityksissä.
- **Korkeakoulujen ja yritysten rooli koulutuksen sisällön määrittelyssä** voisi korostua nykyistä enemmän suhteessa rahoittajaan.
- Yritykset järjestävät jo nyt rekrytointikoulutusta ja **tietoisuutta ja uusia polkuja** tulisi kehittää.

» Ammatillisen koulutus

- Koulutuksen järjestäjän ja yksilön näkökulmasta **yrityksen sitoutuminen viestiä koulutustarpeista** on ensisijaista.
- **Soveltuvuuskokeita** suositellaan myös lyhytkestoisissa alalle suuntaavissa koulutuksissa.
- Yritysten koulutusmotivaatiota laskee **huoli työvoiman karkaamisesta** kilpailijalle. Lisäksi yrityksillä on keskenään erilaiset koulutusvaatimukset- ja tarpeet ja yksilön kannalta koulutus voi olla joskus hyvin spesifiä.
- **Koulutuspolkuihin kaivataan selkeyttä** ja niistä tulisi viestiä erityisesti nuorille.
- Oppilaitoskummiverkosto yritysten ja oppilaitosten välillä on mahdollinen toimiva ratkaisu.

Keskustelua

- » **Millainen tilanne alan yrityksissä on? Mihin osaavan työvoiman tarve on kehittymässä?**
- » **Minkälainen tilanne alan koulutuspolkujen suhteen on JOTPA:n hankkeissa ja muilla toimijoilla?**
 - Millaisia yhteistyömalleja yritysten kanssa on luotu?
 - Mitä ajatuksia tulevaisuuden suhteen?
- » **Mikä on ollut keskeisin ja ratkaisematon haaste koulutusten toteuttamisessa?**

<https://mdi.screen.io/tuulivoima/>

Toimintamalli

**Ehdotus positiivisen äkillisen rakennemuutoksen
toimintamalliksi osaamisen näkökulmasta**

ÄRM-Kriteerit vs. PosÄRM-kriteerit

- Elinkeinoelämän rakenteissa on tapahtunut äkillinen muutos, josta aiheutuu uhkaava aluetalouden kriisi.
- Työpaikkojen poistumisen kokonaismäärä yrityksessä on useita satoja, ja suhteellinen vaikutus on alueellisesti kriittinen.
- Alueella on jatkuvan elinkeinorakenteen kehittämisen seurauksena uudistumispotentiaalia.
- Valtioneuvoston lisätoimilla ja -rahoituksella katsotaan olevan oleellinen merkitys uudelleentyöllistymisessä ja uuden yritystoiminnan ja työpaikkojen luomisessa.

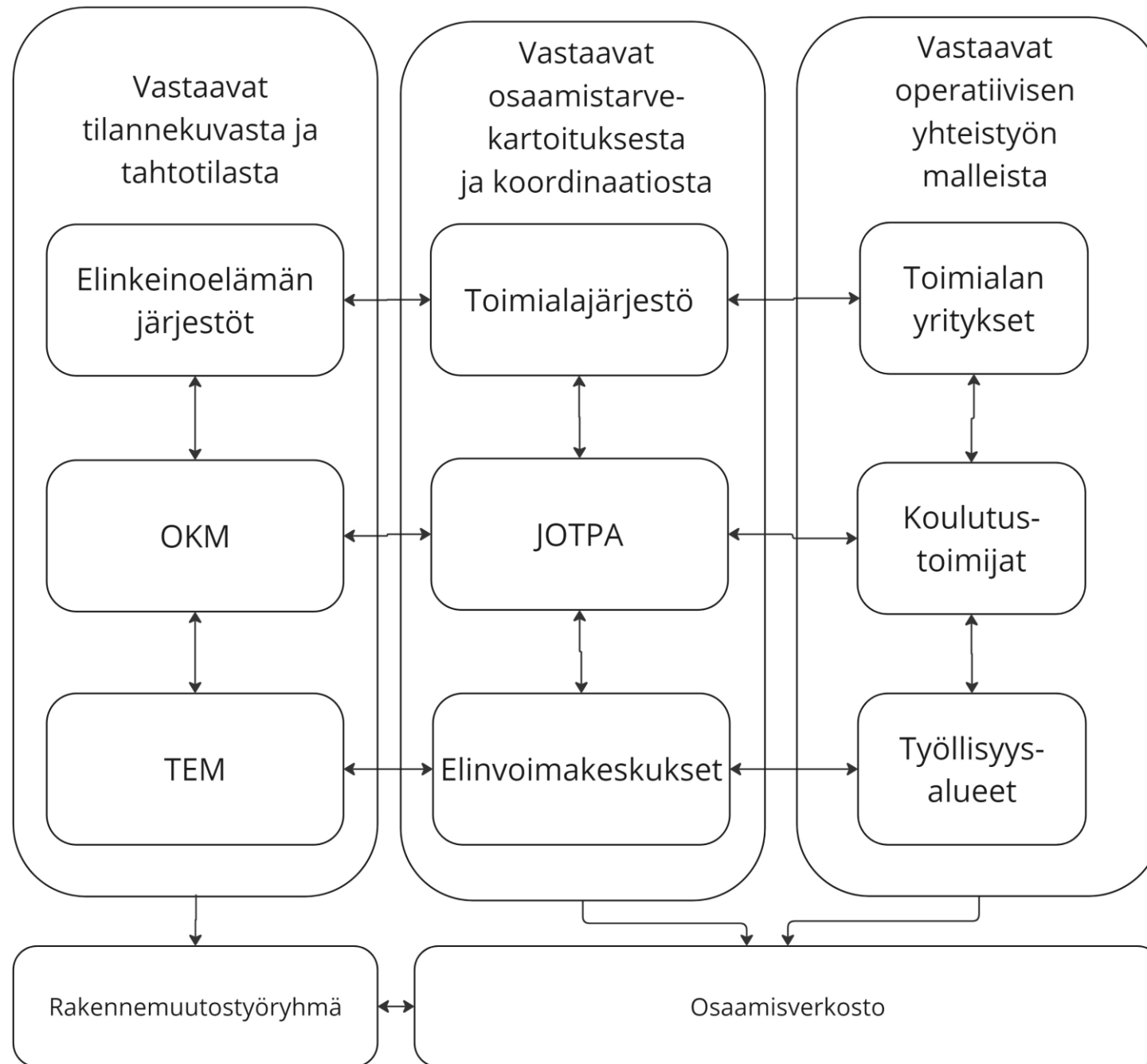
Työllisyyden edistämisen ministeriryhmä 2020

- Elinkeinoelämän rakenteissa on tapahtunut äkillinen kasvu, joka tapahtuu useammalla kuin yhdellä alueella yhtä aikaa. Kasvu on työpaikkamäärältään merkittävä (useita satoja **vuodessa**) tai sen vaikutus on laadullisesti merkittävä esim. uuden liiketoiminnan synnylle, kansalliselle osaamiselle tai huoltovarmuudelle
- Kasvu edellyttää osaavaa työvoimaa, jonka täyttämiseen tarjolla oleva työvoima ei riitä määrällisesti ja/tai osaamiseltaan.
- Alalla on kasvu- ja työllistämispotentiaalia sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä, minkä vuoksi koulutukseen investointi on kannattavaa.
- Kansallisilla lisätoimilla ja -rahoituksella katsotaan olevan oleellinen merkitys osaavan työvoiman saatavuudelle oikea-aikaisesti ja oikeille alueille ja sen myötä alan kasvupotentiaalin täysimääräiselle hyödyntämiselle.

Ehdotus positiivisen äkillisen rakennemuutoksen toimintamalliin 2024

Mihin ongelmaan toimintamalli vastaa?

- » Positiivisen äkillisen rakennemuutoksen toimintamalli vastaa kysymykseen, **mitä, kuka ja miten toimitaan**, jos positiivinen äkillinen rakennemuutostilanne edellyttää sellaista osaavaa työvoimaa, jota ei ole riittävästi saatavilla.
- » Mallin ensisijainen tavoite on yritysten kasvun turvaaminen poistamalla sellaisia kasvun pullonkauloja, jotka liittyvät osaavan työvoiman saatavuuteen. Tämän puolestaan odotetaan parantavan työllisyyttä.
- » Osaamisella viitataan tässä toimintamallissa **sekä koulutuksen kautta hankittuun osaamiseen että muilla tavoin hankittuun osaamiseen**. Vaikka toimenpiteiden painotus on julkisesti rahoitetussa koulutuksessa, malli tunnistaa myös yritysten omat toimet osaamisen kehittämisessä sekä yksilöiden toimet oman osaamisensa kehittämisessä

Toimivan mallin edellytykset

- » **Selkeät vastuut, yhteystahot ja vaiheet selkeyttävät rooleja ja madaltavat kynnystä toimia.**
- » Toiminnan kannalta on kuitenkin olennaista toimijoiden halu ja kyky toimia osaamistarpeisiin vastaamiseksi ja kasvun esteiden purkamiseksi.
- » Viestintä, keskinäisten yhteistyösuhteiden luottamuksellisuus ja **selkeästi esitetty kansallinen tahtotila** ovat toimintamallin onnistumisen edellytyksiä.
- » Toimintamallissa kuvataan myös, minkälaisia koulutuspalveluiden **rahoitusinstrumentteja** voi hyödyntää positiivisissa äkillisen rakennemuutoksen tilanteissa.
- » Toimintamalli on skaalattavissa eri alojen ja eri aikajänteellä syntyvien positiivisen rakennemuutoksen osaamistarpeisiin vastaamiseen.

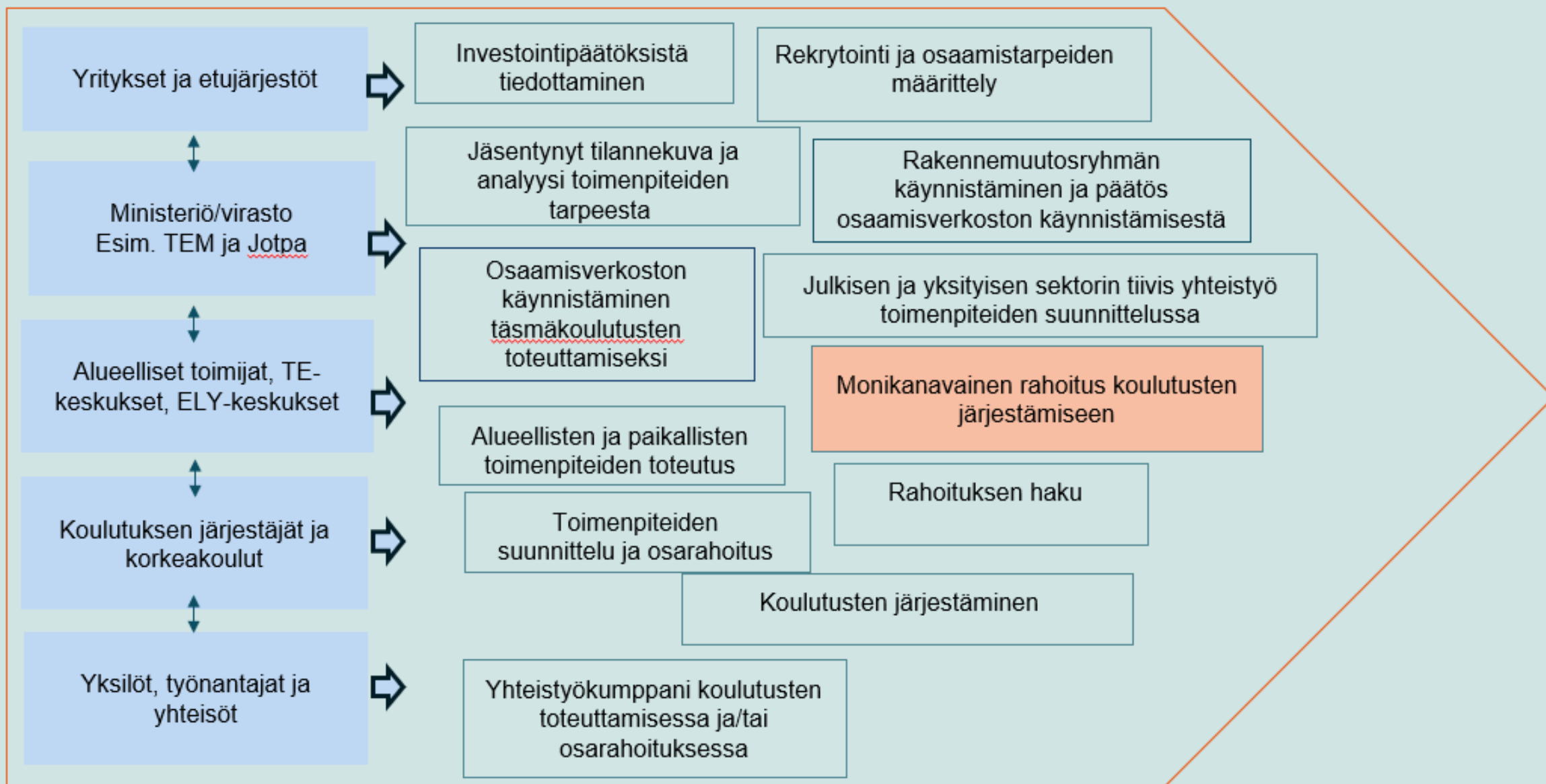
Voiko osaamisverkostomallilla vastata kansallisiin haasteisiin?

Karvin selvityksessä tunnistettu haaste	Miten toimintamalli huomioi haasteen
Koulutustoimijoilla on ollut haasteita tietää, mitä osaamista erityisesti tarvitaan.	Osaamiskartoituksella selvitetään osaamistarpeet tehtävätasoitain, alueet huomioiden, tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa.
Ennakoitujen osaamistarpeiden suhde tarjolla olevaan koulutukseen on ollut epäselvää.	Osaamiskartoituksella selvitetään koulutustarjonnan vastaavuutta osaamistarpeisiin.
Työelämän nopeissa muutostilanteissa tarvittaisiin useammin lyhytkestoista, tiettyihin osaamistarpeisiin painottuvaa koulutusta.	Kartoituksessa selvitetään tarvittavat koulutussisällöt tutkintoa lyhyempiin koulutuksiin keskeisissä pullonkaulatehtävissä. Kansallinen rahoitusinstrumentti lyhytkestoisiin koulutuksiin.
Haasteena on vakiintuneiden yhteistyömallien puute koulutustoimijoiden ja työelämän toimijoiden välisessä yhteistyössä	Nopeiden osaamistarpeiden verkosto ja toimintamallit yritysten ja koulutustoimijoiden yhteistyöhön.
Nykyinen hankerahoitus on koettu rakennemuutostilanteissa hankalaksi.	Kansallinen rahoitusinstrumentti lyhytkestoisiin koulutuksiin.

Huom. Suomessa laaja-alaisesti nykyisiä koulutusohjelmia, mutta kohdennettuja tutkintoja ei perusteta (ammatillinen koulutus) tai ne ovat koulutusjärjestäjien autonomian piirissä (korkeakoulutus)

Toimijoiden roolit

Eri toimijoiden tehtäviä ja rooleja toimintamallissa

Yritysten rooli posÄRM tilanteessa

- Yrityksillä on keskeinen rooli positiivisessa äkillisessä rakennemuutoksessa, erityisesti uusien investointien ja työpaikkojen synnyttämisessä.
- Yritykset ja niiden etujärjestöt vastaavat toteutuneiden ja suunniteltujen **investointien esille tuomisesta ja tehokkaasta viestinnästä.**
- Etujärjestöt ja toimialajärjestöt keräävät ja tilastoivat tietoa, joka on kriittistä rakennemuutoksen tunnistamisessa ja arvioinnissa. **Etujärjestöjen osallistuminen rakennemuutosryhmän sekä osaamisverkoston toimintaan on tärkeää.**
- Yritysten kyky määritellä ja viestiä osaamistarpeensa sekä tehdä yhteistyötä koulutustoimijoiden kanssa vaikuttaa toimintamallin onnistumiseen.
- Yritykset voivat osallistua rekrytointikoulutusten toteuttamiseen osarahoittajina, jos koulutusten hyödyt ja rekrytointimahdollisuudet ovat selkeitä.
- Verkostoyhteistyö ja osaamistarveselvitykset julkishallinnon kanssa auttavat ohjaamaan toimenpiteiden suuntaamista ja yhteydenottoja eri tahoilta.

Valtion rooli posÄRM tilanteessa

- Valtion rooli positiivisessa äkillisessä rakennemuutoksessa on sekä **strateginen että koordinoiva**.
- **Ministeriöiden vastuut on tärkeää** määritellä selkeästi, erityisesti tilanteissa, jotka vaativat erityistoimenpiteitä.
- Vastuuministeriö (esim. TEM) käynnistää rakennemuutostyöryhmän, joka seuraa ja ohjaa toimia strategisella tasolla. Mukana ovat ministeriöiden, virastojen ja elinkeinoelämän edustajat.
- Yhdellä vastuuministeriöllä tai virastolla tulee olla **kokonaiskuva tarvittavista osaamistarpeista suhteessa koulutustarjontaan**. Ministeriö tai vastuuvirasto vastaa myös siitä, että toimiin ryhdytään kansallisesti ja alueellisesti koulutustarjonnan ja uusien opintopolkujen aikaansaamiseksi.
- **Tarvitaan kattava tilannekuva toimenpiteiden laajuudesta ja määrästä** – tarvitaanko muutoksia järjestämislupiin vai riittääkö lyhytkestoinen koulutus? On tärkeää esimerkiksi tunnistaa, milloin tutkintokoulutusta tulee lisätä ja milloin lyhytkestoiset koulutusmuodot on yhdistettävissä eri tutkinnon osista.
- Vastuuta koulutustarjonnan kehittämisestä ei voi täysin siirtää koulutuksen järjestäjille ja alan työnantajayrityksille. Työtä tulee ohjata ja seurata ministeriön toimesta.
- **Positiivinen rakennemuutos vaatii uudenlaisia selkeitä koulutuspolkuja alalle suuntautumiseksi.**

TEMn ja OKMn välisistä rooleista

- TEM vastaa kansallisesti merkittävien investointien edistämisestä, tekee yhteistyötä ELY-keskusten ja koulutusorganisaatioiden kanssa, ja ohjaa erityisrahoitusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö luo joustavan koulutusjärjestelmän ja ohjaa rahoitusta JOTPA:n kautta, sekä asettaa korkeakoulujen ja ammatillisten tavoitteiden puitteet.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa osaamiseen liittyvistä toimista ja tarvittavista muutoksista koulutuksen osalta.
- Valtion rooliin kuuluu rahoituksen järjestäminen ja koordinointi eri lähteistä, sekä toimenpiteiden seuranta alueellisesti ja kansallisesti. Tässä ministeriöiden välinen yhteistyö on keskeisenä. Myös valtion ja elinkeinoelämän välinen vuoropuhelu on tärkeää muutoksen hallinnassa.
- Osaamistarveverkoston käynnistäminen ja koordinaatio on vastuuministeriön tai viraston vastuulla, ja verkoston tulee toimia tiiviissä yhteistyössä rakennemuutostyöryhmän kanssa.

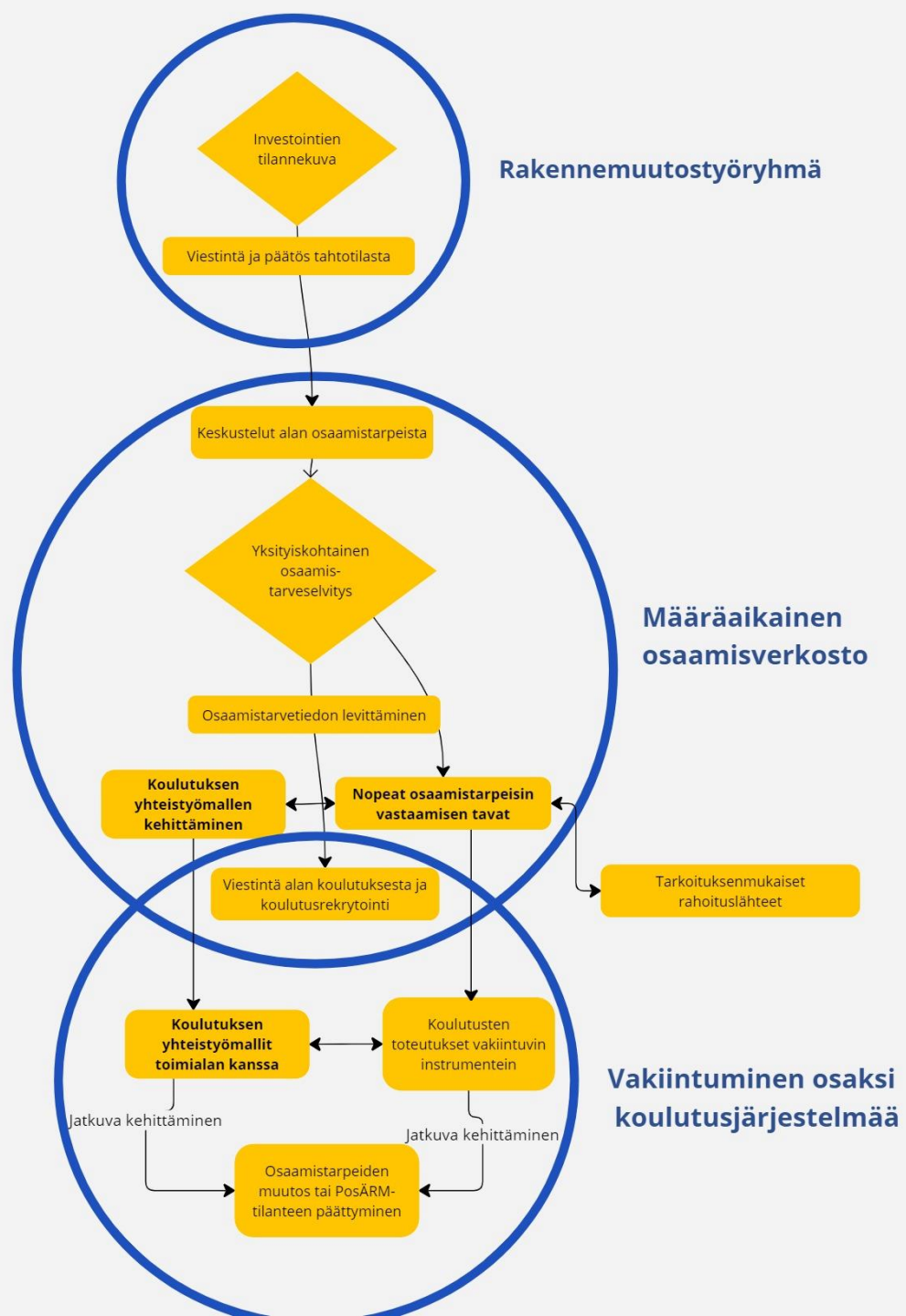
Alueellisten toimijoiden rooli

- Alueellisella tasolla positiivisen äkillisen rakennemuutoksen toimintamallista vastaavat ELY-keskukset ja maakuntaliitot, jotka kokoavat yhteistyöryhmän ja sen operatiivisesta toiminnasta vastaavan sihteeristön. Mikäli uusi laki elinvoimakeskuksista tulee voimaan, ELY-keskusten tehtävät siirtyvät näille elinvoimakeskuksille, mukaan lukien työvoiman osaamiseen liittyvät tehtävät.
- Maakuntaliitot vastaavat aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta, joka sisältää elinkeino- ja innovaatiotoimet sekä työllisyyttä ja osaamista tukevat toimet.
- Osaamisverkostossa, jossa alueelliset toimijat on mukana, **painopiste on aluetason operatiivisessa toiminnassa**, jossa määritellään lyhyen aikavälin yhteistyö, rahoituskanavat ja toimijat. Mikäli alueelliset ryhmät toimivat aktiivisesti, kansallisen verkostotyön rooliksi jää tiedon jakaminen ja seuranta.
- **Aluetason operatiivinen toiminta keskittyy lyhyen aikavälin yhteistyön, rahoituskanavien ja toimijoiden määrittelyyn ja koulutusten edistämiseen. Alueellisten toimijoiden roolit vaihtelevat alueen ja kohdealan mukaan.**
- Kansalliset verkostot ovat kuitenkin viime kädessä vastuussa siitä, että alueelliset toimijat tekevät tehtävänsä ja purkavat osaamistarpeiden luomia kapeikkoja toimialan kehityksessä.

Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen roolit

- Positiivisessa rakennemuutostilanteessa alaa koskeva koulutustarjonta ja sitä koskeva päätöksenteko tulisi olla ennakoitavaa ja alan strategiaa tukevaa. PosÄRM tilanteissa tunnistaminen ja tarpeen määrittely voi lähteä myös paikalliselta tasolta.
- Koulutuksen järjestäjät ovat avainroolissa paikallisten tarpeiden tunnistamisessa ja positiivisen äkillisen rakennemuutoksen tilanteissa toimeenpaneuvassa roolissa. Koulutuksen järjestäjien on kyettävä käynnistämään koulutustarjontaa nopealla aikataululla.
- Koulutuksen järjestäjät ovat osa osaamisverkostoa, ja heidän tehtävänä on varmistaa tarvittavien osaajien saatavuus. Tämä vaatii kykyä rekrytoida opiskelijoita ja tarvittaessa siirtää henkilöstön työpanosta tai rekrytoimaan uusia ammattilaisia.
- Positiivisessa rakennemuutoksessa korostuvat lyhytkestoiset ammatilliset koulutukset ja korkeakoulujen täydennyskoulutus, jotka vastaavat nopeasti kasvavaan osaamistarpeeseen.
- Koulutuksen järjestäjien tulee tehdä tiivistä yhteistyötä yritysten ja julkisten toimijoiden, kanssa varmistaakseen, että koulutukset vastaavat todellisiin tarpeisiin.
- Alueiden välinen yhteistyö ja kouluttajaosaamisen hankkiminen laajemmin Suomesta ovat suositeltavia ratkaisuja koulutustarpeiden täyttämiseksi.

Verkostot ja mallin työvaiheet

1. Tilannekuvan luominen

- Ensimmäisessä vaiheessa tunnistetaan tilanteet, joissa positiivinen rakennemuutos on mahdollinen, erityisesti merkittävien investointien kautta. Yritykset ja niiden etujärjestöt ovat keskeisiä tiedon tarjoajia investoinneista ja niiden vaikutuksista.
- Tiedon jäsentämisen vastuu on ministeriöllä tai virastolla, ja tilannekuva perustuu ennakointidataan ja tiedonkeruuprosesseihin. Vastuuministeriössä arvioidaan ensin, onko rakennemuutostilanne rajoittunut yhteen alueeseen vai vaatiiko se laajempia toimia. Positiivisessa rakennemuutoksessa uusien työpaikkojen määrän on yleensä oltava useita satoja.
- Alueellisesti keskeiset yritykset ja elinkeinotoimijat voivat ennakoida merkittäviä työvoima- ja osaamistarpeita ennen investointien julkistamista. Signaaleja kehittyvästä rakennemuutoksesta voivat olla teknologiset innovaatiot, sääntelyn muutokset tai äkillinen kysynnän kasvu.
- Keskeisiä tietolähteitä ovat toimialajärjestöjen tilannekuvat, Invest in Finland, uutismediat ja ammatilliset mediat.
- Kansallisella tasolla alueellisten tilannekuvien yhdistäminen on tarpeen, erityisesti jos investoinnilla on kansallista merkitystä.

2. Osaamistarveselvitys

- Mikäli suuri investointi tai useiden investointien sarja aiheuttaa merkittävän työvoimapulan, siirrytään osaamistarveselvityksen vaiheeseen.
- Selvityksen tavoitteena on kartoittaa tarvittava osaaminen mahdollisimman konkreettisesti. Selvityksen onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä yritysten, julkishallinnon, toimialajärjestöjen ja koulutusjärjestäjien välillä.
- Tarvittava osaaminen voi olla hyvin spesifiä tai uudentyyppistä, joten tieto kerätään suoraan alan yrityksiltä. Tilastot eivät riitä tietolähteiksi.
- Kartoitus toimii perustana osaamistarpeiden verkostolle, joka koordinoi ja suunnittelee vastauksen osaamistarpeisiin. Vastuuministeriö vastaa selvityksestä, joka voi olla ulkoistettu.
- Selvityksessä kartoitetaan yritysten nykyiset ja tulevaisuuden osaamistarpeet ammattialoittain, jotta saadaan tarkka kuva todellisista tarpeista.
- Osana kartoitusta selvitetään alueittain nykyinen koulutustarjonta julkisten ja yksityisten kouluttajien osalta.
- Selvityksen viestintä on tärkeää. Julkinen osaamistarveselvitys jakaa tietoa alan toimijoille ja vähentää päällekkäisiä kyselyjä. Selvitys voidaan tehdä alueellisesti tai kansallisesti, mutta sen julkaisu on suositeltavaa.

3. Koulutusten suunnittelu ja toteutus

- PosÄRM tilanteessa muuttuvat osaamistarpeet voivat tarkoittaa tutkintokoulutuksen lisäämistä esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa, joka vaatii muutoksia aloituspaikkoihin. Myös muutokset järjestämislupiin on mahdollisia. Koulutuksen järjestäjien tulee olla aktiivisia näiden hakemisessa ja OKM:n tulisi vastata osaamistarpeisiin.
- Koulutukset tulee räätälöidä yritysten erityistarpeiden mukaan ja suunnitella siten, että ne voidaan suorittaa työn ohessa, erityisesti äkillisissä rakennemuutostilanteissa.
- Vaadittava osaaminen voi periaatteessa löytyä nykyisistä tutkinnoista, mutta posÄRM tilanteet vaativat selkeiden polkujen ja pakettien yhdistämistä.
- Yhteistyö yritysten kanssa esimerkiksi rekrytointikoulutusten aikaansaamiseksi on oleellista.
- Keskeistä on koulutuksen järjestäjien reagointikyky tarjonnan muuttamisessa. Alueiden välinen yhteistyö ja verkostojen hyödyntäminen parantavat koulutusten laatua ja saatavuutta.
- Koulutusten toteuttamisesta: tuulivoima-alan pilotista saadut kokemukset osoittavat, että henkilöiden soveltuvuus alalle tulisi testata soveltuvuuskokeilla. Tietyillä aloilla soveltuvuustestit voi olla tarpeellinen, ennen kuin pitkä koulutus aloitetaan.

Jatkuvan oppimisen rahoitusratkaisut

- Nykyisessä jatkuvan oppimisen rahoituksessa on haasteita, kuten rahoituslähteiden hajanaisuus ja pistemäisyys.
- Nykyinen JOTPA:n rahoitus on myös määräaikaista, eikä koulutusten järjestäminen välttämättä tule jatkumaan rahoituksen päättymisen jälkeen. Tarvitaan pitkäjänteistä työtä tukevia rahoitusmalleja.
- PosÄRM tilanteet vaativat monipuolisia rahoitusinstrumentteja. Monikanavaisen rahoituksen käyttö voisi lisätä koulutusjärjestelmän joustavuutta ja kykyä vastata työmarkkinoiden muutoksiin. Pilotissa havaittiin, että koulutuksen maksuttomuus ei aina sitouta opiskelijoita, ja pieni omavastuu voi lisätä sitoutumista.
- Kansainväliset esimerkit jatkuvan oppimisen rahoituksesta ovat kiinnostavia. Ruotsin rahoitusmalli tarjoaa inspiraatiota, korostaen rahoituksen kohdentamista aloille, joissa on pulaa osaamisesta.
- Rahoituksen tehokas koordinointi eri rahoituslähteistä varmistaa resurssien optimaalisen käytön alueilla, joilla koulutustarpeet ovat akuutteja. Kuka vastaa rahoituslähteiden koonnista?
- Tehokas rakennemuutosten hallinta vaatii selkeän toimintamallin, tiiviin verkostoyhteistyön, räätälöidyt koulutukset, monikanavaisen rahoituksen, ajantasaisen tiedon, yritysten aktiivisen osallistumisen ja koulutuksen järjestäjien joustavuuden.

**Kysymyksiä
keskusteluun**

Kysymyksiä keskusteluun

- » Millaisia oppeja tuulivoima-alan verkostosta on eri toimijoiden rooleihin ja vastuualueisiin liittyen?
- » Mihin toimijoiden rooleihin ja vastuualueisiin liittyy eniten epäselvyyttä verkostosta saatujen kokemusten mukaan?
- » Mitkä ovat keskeiset opit ja hyvät käytännöt rooleista ja vastuista tuulivoima-alan pilotista saatujen kokemusten mukaan?
- » Onko Suomessa eri toimijoilla yhteinen riittävä käsitys tuulivoima-alan koulutustarpeista?
- » Kuka ottaa vastuun tuulivoima-alan osaamistarpeisiin vastaamisesta hankkeiden jälkeen?

Oli ilo!

Lue lisää hankkeesta:

mdi.fi/posarm-tuulivoima/

mdi.fi

@MDIfriends

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

MDI

Part of FCG.